

I anledning af årsdagen for mordet på Martin Luther King, 4. april 1968

»Du er måske 38 år gammel, som jeg tilfældigvis er. Og en dag ligger der en stor udfordring foran dig og opfordrer dig til at gå i brechen for et storslået princip, et storslået spørgsmål; en storslået sag. Og du nægter at gøre det, fordi du er bange ... Du nægter at gøre det, fordi du ønsker at leve længere ... Du er bange, fordi du vil miste dit job, og du er bange for at blive kritiseret og miste din popularitet; eller du er bange for, at nogen vil stikke dig ned, eller skyde dig, eller bombe dit hus; så du nægter at tage det ansvar ... «

»Ja, du vil måske leve videre til du er 90, men du vil være lige så død som 38-årig, som du vil være ved de 90. Og at du ophører med at drage livets ånde er kun en forsinket bebudelse af åndens forudgående død. Du døde, da du nægtede at gå i brechen for retten. Du døde, da du nægtede at gå i brechen for sandheden. Du døde, da du nægtede at gå i brechen for retfærdigheden.«

– Martin Luther King, Ebenezer Baptist Church, Atlanta, november 1967.

Nøjagtig ét år før sin død ved morderhånd holdt dr. Martin Luther King en tale i New York City's Riverside Church, hvori han bebudede sin moralske fordømmelse af Vietnamkrigen. I det øjeblik, den 4. april 1967, trådte King tilbage fra at være talsmand og katalysator for den amerikanske borgerrettighedsbevægelse og påtog sig det moralske ansvar for USA's præsidentskabs globale og udenrigspolitiske handlinger. Han blev mødt med den mest intense ildstorm af kritik, han

havde været ude for i sit liv. I et interview/dialog den 5. juli 2013 med kongresmedlem John Lewis, en medstifter af Studenternes Ikke-volds-koordinationskomite i 1960, og den sidste, levende person, som talte ved Marchen mod Washington i 1963, fremhævede journalist Amy Goodman:

»På daværende tidspunkt kaldte Time magasinet [Kings] tale for 'demagogisk bagvaskelse, der lød som et manuskript til Radio Hanoi.' Det er dr. Kings tale imod Vietnamkrigen i 1967. Washington Post erklærede, at King havde, citat, 'forringet sin nyttighed for sin sag, sit land, sit folk.'« Kongresmedlem John Lewis' respons var: »Jeg mener, at det er meget uheldigt med sådanne publikationer som Time magasinet og Washington Post? Hvis de skulle skrive de artikler om i dag, ville det være en helt anden historie. Dr. King havde ret. Han havde ret – ligesom så mange andre, der offentligt gik imod krigen, hvad enten det var Eugene McCarthy eller andre, og senere Bobby Kennedy. Det, som krigen var med til at ødelægge: så mange menneskers håb, drømme og ønsker.«

Alt imens John Lewis kommer med en velfortjent lovprisning af Kings Riverside Church-tale, så er Kings tale fra 3. april 1968 unik i amerikansk histories og verdenshistoriens optegnelser. (Man hævder blandt kristne teologer, at Jesu Kristi accept, i Gethsemane Have, af prisen for sin genløsningsmission for menneskeheden – at han ville blive korsfæstet – er en handling, der ikke kan gentages. »Kristi efterfølgelse« – at tale sandt imod magten, selv med sit liv som indsats – er, imidlertid, en gentagelse af Gethsemane-princippet, et »udødeligt vidnesbyrd« om princippet sandhed. De fire ny-testamentelige evangelister fortæller, at Jesu Kristi accept af Gethsemanes bitre kalk omgående efterfølges af hans korsfæstelse næste dags middag. Kings bevidste accept af »prisen for discipelskab« skulle blive efterfulgt af hans død mindre end fireogtyve timer senere, kl. 6.01 den 4. april.)

King benyttede sig af profetisk forudviden. Han besluttede at

konfrontere sine nærmeste medarbejdere, og sine tilhængere, i form af et møde i Bishop Charles Mason Temple i Memphis, Tennessee, med deres naturs sande udødelighed. Mange mennesker citerer ofte talens inspirerende slutning, men metaforen i begyndelsen af talen gør det ekstremt klart, at helheden er en gennemkomponeret enheds-idé. Alt imens talen fremstår som improviseret, er den imidlertid, fra første til sidste sætning, komponeret over ét, og kun ét tema: udødelighed. Dette er virkelig Martin Luther Kings »Gethsemane«-tale.

Uden at spille tiden genskaber King først, visuelt og verbalt, den historiske rum-tids bue og brise, i hvilken hans bemærkninger, renovationsarbejdernes sag og Kings sidste nat på Jorden, ville være placeret:

»Noget er i ved at ske i Memphis; noget er ved at ske i vores verden. Og ved I hvad, hvis jeg stod ved tidens begyndelse, med mulighed for at tage et slags generelt og panoramisk overblik over hele menneskehedens historie frem til i dag, og Den Almægtige sagde til mig, »Martin Luther King, i hvilken tidsalder ønsker du at leve?«

Så ville jeg foretage en mental flyvning til Egypten, og jeg ville betragte Guds børn og deres storslåede udvandring fra Egyptens mørke fangekældre igennem, eller rettere tværs over Det røde Hav, gennem ødemarken og videre frem til Det forjættede Land. Og på trods af det storslåede syn ville jeg ikke standse dér.«

»Jeg ville rejse videre til Grækenland og i mit sind drage til Olympen. Og jeg ville se Platon, Aristoteles, Sokrates, Euripides og Aristofanes samlet rundt om Parthenon. Og jeg ville iagttage dem rundt om Parthenon, mens de diskuterede virkelighedens store og evige spørgsmål. Men jeg ville ikke standse dér.«

»Jeg ville rejse videre, selv frem til Det romerske Imperiums velmagtsdage. Og dér ville jeg se udviklinger,

gennem forskellige kejsere og ledere. Men jeg ville ikke standse dér.«

»Jeg ville endda nå frem til Renæssancens tid og få et hurtigt billede af alt det, som Renæssancens gjorde for menneskets kulturelle og æstetiske liv. Men jeg ville ikke standse dér.«

»Og jeg ville endda rejse videre til den mand, efter hvem jeg er opkaldt, og hans levested. Og jeg ville betragte Martin Luther, mens han fastgjorde sine femoghalvfems teser på døren til Wittenberg kirke. Men jeg ville ikke standse der ... «

»... Mærkeligt nok ville jeg vende mig mod Den Almægtige og sige, »Hvis Du vil tillade mig at leve blot nogle få år i anden halvdel af det 20. århundrede, vil jeg være tilfreds.«

Mod slutningen af sin tale reflekterede King også over sit nær-mord som følge af et knivstikkeri i New York City i 1958:

»Der stod i New York Times den næste morgen, at hvis jeg havde nyst, ville jeg være død. Nå, men ca. fire dage senere, efter operationen, efter at mit bryst var blevet åbnet og knivsbladet var blevet fjernet, gav de mig lov til at bevæge mig rundt på hospitalet i en kørestol. De gav mig lov til at læse noget af den post, der var kommet, fra hele landet og fra hele verden kom der venlige breve. Jeg læste nogle få af dem, men der var ét, som jeg aldrig vil glemme. Jeg havde fået brev fra præsidenten og fra vicepræsidenten. Jeg har glemt, hvad der stod i de telegrammer. Jeg havde fået besøg og et brev fra New Yorks guvernør, men jeg har glemt, hvad der stod i det brev. Men der var et andet brev, der kom fra en lille pige, en ung pige, som var elev på White Plains High School. Og jeg så på et brev, og jeg vil aldrig glemme det. Det sagde ganske enkelt,

'Kære dr. King,

Jeg er en elev i niende klasse på White Plains High School.

Det burde ikke betyde noget, men jeg vil gerne nævne, at jeg er en hvid pige. Jeg læste i avisen, hvad der var sket med Dem, og om Deres lidelser. Og jeg læste, at hvis De havde nyst, ville De være død. Og jeg skriver ganske enkelt for at sige, at jeg er så glad for, at De ikke nyste.'

Og i aften vil jeg gerne sige – i aften vil jeg sige, at jeg også er glad for, at jeg ikke nyste.«

Efter at have fortalt om alle de ting, som det var lykkedes ham at sætte gang i, være en del af og opnå – Birmingham, Marchen mod Washington, Loven om Borgerrettigheder (1964), Nobels Fredpris (1964), Selma, Loven om Retten til at Stemme (1965), oppositionen til Vietnamkrigen – »fordi jeg ikke nøs«, hævder King, »det betyder faktisk ikke noget nu, for jeg har været på Bjergets Top«, med en reference til Moses, som ikke kom ind i Det forjættede Land efter at have ført hebræerne igennem ørkenen i fyrre år, men klatrede op på toppen af Nebobjerget og af Gud fik lov at se det. King talte om, hvordan han havde set fremtiden, levede i fremtiden, og var udødelig i den forstand. King talte ikke ud fra en forudelse om døden; han talte ud fra sin accept af prisen for discipelskab.

»Jeg ved ikke, hvad der vil ske nu. Vi har en vanskelig tid foran os. Men det er lige meget med mig nu, for jeg har været på bjergets top.

Og det gør mig intet.

Ligesom alle andre vil jeg gerne leve et langt liv. Et langt liv har sin berettigelse. Men det bekymrer jeg mig ikke om nu. Jeg ønsker kun at gøre Guds vilje. Og han har givet mig lov til at gå op ad bjerget. Og jeg har kigget ud over det. Og jeg har set Det forjættede Land. Men jeg vil gerne have,

at I ved i aften, at vi, som et folk, vil nå frem til Det forjættede Land!«

Foto: Martin Luther King holder sin berømte tale, 'I have a dream' på trapperne til Lincoln Memorial i den amerikanske hovedstad Washington D.C. den 28. august 1963 i forbindelse med den store borgerrettighedsmarch "March on Washington for Jobs and Freedom".